

گزارش

یک سوم زندان زنان تهران خالی شد

شهرداری تهران با طرح «جامعه‌پذیری زنان زندانی رای باز» مدلی تازه از بازتوانی اجتماعی را تجربه می‌کند. در سه سال گذشته، با اجرای طرح مشترک شهرداری تهران و قوه قضائیه برای بازتوانی زنان زندانی رای باز، نزدیک به یک‌سوم زندان زنان پایتخت تخلیه شده است. مریم اردبیلی، مشاور شهردار و رئیس مرکز زنان و خانواده شهرداری تهران، می‌گوید این تجربه فراتر از کمک‌های معیشتی بوده و به «داستانی از تحول اجتماعی» در دل آسیب‌پذیرترین گروه‌های شهری بدل شده است.

از زندان تا زندگی دوباره

اردبیلی در صحن علنی شورای شهر تهران گفت: تاکنون ۴۶۱ زن زندانی تهرانی تحت حمایت ما قرار گرفته‌اند، به‌طوری‌که در سه سال همکاری با قوه قضائیه، یک‌سوم زندان را خالی کردیم. او با اشاره به اینکه بسیاری از زنان زندانی به دلیل مشکلات خانوادگی یا چالش‌های اجتماعی محکوم به حبس‌های طولانی شده‌اند، افزود: مواجهه مدیریت شهری با زندانیان رای باز فقط کمک مالی یا رفع مسائل خرد نبود، بلکه هدف ما ایجاد بستر تحول بود. مشاور شهردار تهران تأکید کرد که برای استمرار این روند، حمایت همه‌جانبه ضروری است. به گفته او، مرکز زنان و خانواده شهرداری تهران مأموریت دارد تمام اقشار بانوان از جمله زندانیان رای باز را زیر چتر حمایت خود بگیرد.

بازار کار برای رهایی

اردبیلی گفت: تلاش کردیم امکان تجربه امرار معاش سالم برای این زنان فراهم شود. از میان بیش از هزارو ۸۰۰ زن زندانی در تهران، تاکنون ۴۶۱ نفر تحت حمایت ما قرار گرفته‌اند و در این سه سال توانسته‌ایم یک‌سوم زندان را خالی کنیم. به گفته او، هم‌اکنون ۱۲۰ مرکز کوثر، بازارچه و مرکز کارآفرینی در شهر فعال است و از ۴۰ هزار زن سرپرست خانوار و فرزندانشان حمایت می‌شود. او افزود: در سال ۱۴۰۱ قوه قضائیه از ما خواست فقط یک سوله برای اشتغال ساده زنان زندانی در نظر بگیریم، اما ما به‌جای کار تکراری، فرآیندی طراحی کردیم که هر زن بر اساس توانمندی‌ها و مخاطراتش، سناریوی فردی خود را تجربه کند. برخی از این زنان به گفته اردبیلی، «آن چنان در کار پیشرفت کردند که کسی متوجه نمی‌شد زندانی بوده‌اند. آنها مانند دیگران کار می‌کردند و حقوق می‌گرفتند».

از انگ اجتماعی تا بازسازی عزت نفس

به گفته رئیس مرکز زنان و خانواده: «زنان زندانی ریزخطر توانستند به زندگی واقعی بازگردند و با افتخار سر خود را بالا بگیرند، چراکه شغل دارند». او یادآور شد: از ۴۶۱ نفر فقط ۳۶ نفر به دلیل سوءمصرف مواد نتوانستند در کارگاه‌ها پذیرفته شوند، اما مابقی زنان با انگیزه مادری و امید به تحول زندگی‌شان بازگشتند. اردبیلی در ادامه گفت شورای شهر پنجم نسبت به زیرساخت‌های مربوط به زنان سرپرست خانوار کم‌لطفی کرده بود: در آغاز دوره ششم، فقط ۶۲ مرکز کوثر داشتیم که نیمی از آنها تعطیل بود، اما امروز به ۱۲۰ مرکز رسیده‌ایم.

مدلی خودبسنده با پشتیبانی کارآفرینان

اردبیلی تأکید کرد: «حقوق زنان تحت حمایت از سویی کارآفرینان پرداخت می‌شود و شهرداری حتی یک ریال نمی‌پردازد. نقش شهرداری فقط فراهم‌سازی زیرساخت است». او افزود: شهردار تهران دستور داده تمام کارآفرینانی که از زنان زندانی رای باز حمایت کرده‌اند، از ۵۰ درصد تخفیف در اجاره‌بها برخوردار شوند. به گفته او، در حال حاضر حدود ۸۰۰ نفر در زندان زنان تهران حضور دارند، در حالی که پیش از این تعداد بسیار بیشتر بود: «کنون یک‌سوم ظرفیت زندان خالی شده است». اردبیلی توضیح داد: این زنان باید الکترونیکی ندارند و کاملاً آزاد هستند. در مواردی حسن رفتارشان را گزارش می‌کنیم تا برایشان حکم غفو گرفته شود. برخی از آنان نگران‌اند با پایان دوره فعلی شورا به زندان بازگردند، از همین‌رو لایحه‌ای برای استمرار حمایت و بازگشت به خانواده آماده شده است. در ادامه جلسه، اعضای شورای شهر از عملکرد مرکز زنان شهرداری حمایت کردند اما بر تداوم و نهادهی‌سازی این طرح تأکید داشتند. نرگس معدنی‌پور، رئیس کمیسیون فرهنگی و اجتماعی شورا، اجرای طرح «جامعه‌پذیری زنان زندانی رای باز» را در دوره ششم شورا «مثبت و مؤثر» توصیف کرد و گفت: این طرح با استفاده از ظرفیت قانون رای باز توانست در توانمندسازی زنان و تحکیم بنیان خانواده نقش جدی ایفا کند. او پیشنهاد کرد لایحه‌ای برای پایداری این طرح تهیه و هرچه سریع‌تر در شورا بررسی شود. مهدی اقراریان، رئیس کمیته نظارت شورا نیز با اشاره به تغییر ساختار مرکز زنان و خانواده گفت: «بر اساس مصوبه شورا، این مرکز از معاونت فرهنگی جدا و به دفتر امور شهری منتقل شد. این تصمیم در موفقیت‌های اخیر مرکز نقش مهمی داشته است». او تأکید کرد که گزارش دقیق از نتایج این جابه‌جایی باید در صحن شورا ارائه شود تا میزان اثربخشی آن مشخص شود. اقراریان خواستار استمرار این مسیر در دوره‌های بعد شد و گفت: «ضروری است این اقدامات حتی با تغییر مدیران ادامه یابد تا حمایت از زنان آسیب‌دیده متوقف نشود».

شهر انسانی و فرصت دوباره

زهرا شمس احسان، دیگر عضو کمیسیون فرهنگی و اجتماعی شورا، گزارش ارائه‌شده را «تجلی مسئولیت‌پذیری شهرداری در برابر آسیب‌پذیرترین اقشار» دانست و افزود: «این طرح پاسخ‌روشنی است به اینکه یک شهر انسانی چگونه باید با کسانی که لغزشی داشته‌اند اما خواهان فرصتی دوباره‌اند، برخورد کند». او گفت تمرکز این دوره شورا بر اشتغال‌زایی زنان زندانی، به‌جای کمک‌های مالی مستقیم، رویکردی انسانی و عزت‌مدار است که به بازسازی اعتمادبه‌نفس آنان انجامیده است.

بیشگیری، نه فقط درمان

جعفر تشکر، هاشمی، رئیس کمیسیون عمران و حمل‌ونقل شورا نیز با تأکید بر جایگاه خانواده گفت: باید تمام تلاش خود را برای کاهش آلام مادران و خانواده‌های آسیب‌دیده به کار بگیریم و اقدامات پیشگیرانه را پیش از وقوع آسیب‌ها در دستور کار قرار دهیم. او با اشاره به نقش اشتغال و حمایت مالی در جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی افزود: اگر بتوانیم در حوزه کسب‌وکار از افراد آسیب‌پذیر پشتیبانی کنیم، از بسیاری از انحرافات و جرائم جلوگیری می‌شود. تشکر، هاشمی با یادآوری فعالیت‌های خیرخواهانه نیی در آزادی زندانیان با پابند الکترونیکی گفت: بیش از چهار هزار نفر در مجموعه او مشغول کار شده‌اند و هیچ‌کدام به زندان بازنگشته‌اند. او تأکید کرد: شهرداری نباید جایگزین فعالان مردمی شود، بلکه باید تسهیلگر باشد تا این فعالیت‌های مؤثر گسترش یابد.

۴ سال پس از مناظره‌های انتخاباتی و وعده عبور از بی‌عرضگی و بی‌غیرتی در مدیریت کشور

زاکانی در آزمون «۹۵ درصد»

برای بازکردن قفل ساخت‌وساز در پایتخت به «شرق» گفت: مسئله‌ای که از ابتدای مدیریت شهری دوره ششم مطرح شد، این بود که در گذشته مدیریت شهری روایت به دست خودش بر ساخت‌وساز در تهران قفل زده است و آقایان چمران و زاکانی مدعی بودند که این قفل را خواهند شکست، به‌ویژه اینکه آقای زاکانی هنگام ارائه لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به شورا وعده دادند که با افزایش تعداد پروانه‌های ساختمانی قفل ساخت‌وساز را باز خواهند کرد، اما با وجود همه این وعده‌ها بر اساس آمار منتشرشده توسط مرکز آمار ایران از ابتدای پاییز ۱۴۰۰ تا پایان بهار ۱۴۰۴ در دوره مدیریت زاکانی بر شهرداری تهران ما شاهد صدور ۲۴ هزار و ۶۴۰ پروانه ساختمانی در شهر تهران برای ساخت ۱۸۶ هزار و ۲۷۷ واحد مسکونی در مساحتی بالغ بر ۳۳ میلیون و ۳۸۶ هزار مترمربع هستیم که این آمار حکایت از کاهش ۳۹ درصدی تعداد پروانه‌های ساختمانی صادرشده در این دوره نسبت به دوره قبل دارد.

شیخ‌رودی با اشاره به کاهش ۳۹ درصدی تعداد پروانه‌های ساختمانی در دوره مدیریت زاکانی به «شرق» گفت: در دوره مدیریت شهری پنجم که از قضا هم‌زمان بود با خروج ترامپ از برجام، تشدید تحریم‌ها و اعمال فشار حداکثری ترامپ علیه جمهوری اسلامی ایران و شیوع همه‌گیری کرونا و اعمال شرایط قرنطینه و محدودیت‌های ناشی از این پدیده، بر اساس داده‌های مرکز آمار ایران ما شاهد آن هستیم که از ابتدای پاییز ۱۳۹۶ تا پایان تابستان ۱۴۰۰ یعنی دوره مدیریت شهری پنجم، ۳۴ هزار و ۲۷۹ پروانه ساختمانی در شهر تهران برای ساخت ۲۴۸ هزار و ۲۹ واحد مسکونی در مساحتی بالغ بر ۴۵ میلیون و ۷۳۵ هزار متر توسط شهرداری تهران صادر شده است. این آمارها نشانگر این واقعیت هستند که اکنون و در وقت اضافه مدیریت شهری دوره ششم وعده افزایش تعداد پروانه‌های ساختمانی تحقق نیافته است و زاکانی برای اینکه بتواند به وعده‌اش برای بازکردن قفل ساخت‌وساز در پایتخت عمل کند، باید در مدت باقی‌مانده زمینه‌ساز دور بیش از ۱۰ هزار پروانه ساختمانی را فراهم کند تا بتواند آمار پروانه‌های ساختمانی صادرشده در دوره مدیریتش بر شهرداری تهران را به بیش از دوره پنجم برساند و ادعا کند حداقل توانسته است ساخت‌وساز در پایتخت را در سطح دوره پنجم حفظ کند.

معاون پیشین محاسبات و پایش عملکرد شورای شهر تهران با اشاره به نقش ساخت‌وساز در رونق اقتصاد شهر و مقابله با اثرات تحریم‌ها بر اقتصاد شهری به «شرق» گفت: هیچ‌کس نمی‌تواند انکار کند که صنعت ساختمان، یک‌جور پیشران اقتصادی است و با خریدن چرخ آن، می‌توان به صنوف و مشاغل زیادی کمک کرد تا در برابر اثرات تحریم‌ها دوام بیاورند. رونق و رشد در بخش ساخت‌وساز می‌تواند باعث ایجاد اشتغال، بهبود زیرساخت‌ها، تقویت تولید ملی و همچنین رونق بخش‌های دیگر اقتصاد شهری شود، موضوعی که دست یاب‌کردن به آن به ویژه در فضای اجرای

آیا برج میلاد می‌تواند اقتصاد گردشگری پایتخت را نجات دهد؟

تمرکز گردشگری تهران در یک سازمان

پایتخت، در دهه گذشته میانگین سالانه حدود ۵۴۰ هزار بازدید و درآمدی نزدیک ۹۰ میلیارد تومان داشته است؛ رقمی که نسبت به استانداردهای جهانی پایین ارزیابی می‌شود و محدودیت‌های اقتصادی مدل مدیریت فعلی را نشان می‌دهد. مقایسه با برج خلیفه، سی‌ان‌تاور تورنتو و توکیو اسکای‌تری حاکی از آن است که بهره‌روی اقتصادی در ساختارهای مشابه بسیار بالاتر است و تهران هنوز از ظرفیت

مکانیسم ماشه به شدت به سیاست‌های مدیریت شهری یعنی شورای شهر به عنوان پارلمان شهری و نهادهای مقررات‌گذار و شهرداری به عنوان تسهیلگر و مجری مصوبات شورای شهر وابسته است. مدیریت شهری پایتخت برای رونق‌بخشیدن به اقتصاد شهری، نوسازی شهر و کاهش اثرات اقتصادی تحریم‌ها بر صنوف و مشاغل مرتبط با صنعت ساختمان به‌ویژه کارگران ساختمانی باید با رعایت طرح تفصیلی و پرهیز از تخلف‌فروشی و دامن‌زدن به شهرفروشی سیاست‌های اجرایی را پیگیری کند که منجر به رونق ساخت‌وساز در شهر شود، با توجه به تأکیدی که زاکانی بر تأثیر پنج درصدی تحریم‌ها به عنوان ریشه مشکلات داشته است،

انتظار شهروندان تهرانی از مدیریت شهری پایتخت برای مواجهه با اثرات فعال‌شدن مکانیسم ماشه بیشتر از حالا نوبت آرموند حرف‌های اگامی است که نشان بدهد چگونه می‌خواهد ۹۵ درصد مشکلات که هیچ ارتباطی با تحریم‌ها ندارند، غلبه کند و به اقتصاد شهری پایتخت رونق ببخشد و علاوه بر عمل به وعده بازکردن قفل ساخت‌وساز پایتخت، نگذارد حتی یک کارگر ساختمانی به علت کاهش ساخت‌وساز در پایتخت بیکار بماند.

بهروز شیخ‌رودی با اشاره به انتظار شهروندان تهرانی از زاکانی برای عمل به وعده‌ها و باورهایش در مواجهه با اثرات تحریم‌ها به خبرنگار «شرق» گفت: به هر حال انتظار شهروندان تهرانی از زاکانی در مقام شهردار عملی‌کردن باورهایی است که ابتدا سال ۱۴۰۰ در قامت کاندیدای ریاست‌جمهوری مطرح کرد و چندی‌پیش در مقام شهردار تهران ضمن تأکید دوباره بر آنها بر کاهش سهم تحریم‌ها در مشکلات کشور تأکید داشت. این انتظار طبیعی مردم از مسئولان برای مسئولیت‌پذیری، عمل به وعده‌ها و اجرایی‌کردن پروانه‌های است، در مقابل مدیریت شهری پایتخت هم در برابر زندگی شهروندان مسئولیت دارد. مدیریت شهری پایتخت علاوه بر آنکه باید زمینه ارائه خدمات شهری پایدار، در دسترس و باکیفیت را برای عموم شهروندان تهرانی از ساکنان باغ آذری تا باغ فردوس به صورت عادلانه فراهم کند، در برابر کاهش اثرات اقتصادی اعمال مکانیسم ماشه و اعمال دوباره تحریم‌ها بر زندگی شهروندان مسئولیت دارد و اظهارات آقای زاکانی درباره نقش پنج درصدی تحریم‌ها در بروز مشکلات مسئولیت ایشان

را دوجندان کرده است. شورای شهر و شهرداری فقط مسئول چرخاندن چرخ مالیه شهری و برگردن خزانه شهرداری با وضع تخفیف نیستند تا با اعمال تخفیف در پرداخت‌های نقدی نقش و مسئولیت خود را در برابر سازندگان و فعالان صنعت ساخت‌وساز ایفا کنند، بلکه مدیریت شهری پایتخت برای کم‌کردن اثرات اقتصادی فشارهای اقتصادی ناشی از تشدید تحریم‌ها بر اقشار آسیب‌پذیر، دهک‌های پایین و به ویژه خانواده‌های تحت پوشش نهادهای حمایتی نیز مسئولیت دارد و ما انتظار ایفای این مسئولیت اجتماعی از سوی مدیریت شهری دوره ششم را به نحو احسن داریم.

محدوده انتقال دارایی‌ها و مدیریت درست رویدادهای شهری تأکید کرده‌اند. علاوه بر این، توجه به گردشگری سلامت و هدف‌گذاری برای سوددهی و خودگردانی مراکز گردشگری در دستور کار قرار دارد، اما تحقق این اهداف با محدودیت‌های عملیاتی، ساختاری و اقتصادی تهران روبه‌رو است. تصویب لایحه ۱۷ رأی موافق انجام شد، اما کارشناسان هشدار می‌دهند تمرکز مأموریت‌ها بدون رفع ابهامات حقوقی و اقتصادی ممکن است فقط یک بازسازی ساختاری ظاهری باشد و کارکرد واقعی مدیریت گردشگری پایتخت همچنان با چالش مواجه بماند.

یادداشت

تهران؛ معلم حرکت

علی‌نیک‌بخت

مستندساز

ماه آینده ۴۰ساله می‌شوم. تمام این چهار دهه را در تهران زیسته‌ام؛ شهری که فقط محل زندگی‌ام نبوده، بلکه معلمی بوده است دقیق، سخت‌گیر و درعین‌حال عمیقاً دوست‌داشتنی. وقتی به گذشته نگاه می‌کنم، مهم‌ترین تجربه‌ام در این شهر «حرکت» است؛ جابه‌جایی بی‌وقفه در خیابان‌هایی که هم زیستگاه‌اند و هم میدان تمرین زیستن. هر روز بیش از ۲۰ میلیون سفر شهری در تهران انجام می‌شود. من هم یکی از این میلیون‌ها حرکت روزانه‌ام؛ معتفک مناسک حرکت در شهری که خیابان، محراب اصلی آن است.

تکرار این رفت‌وآمدها، از سر اجبار یا اراده، در طول سال‌ها برایم به نوعی سلوک بدل شده است؛ سلوکی آمیخته با خشم، استرس، شگفتی و لذت. این تکرار هرچند فرساینده، یکی از بهترین معلمانم بوده است. تهران با من از طریق حرکت حرف زده است؛ بی‌کلام اما نافذ. و من، با همه بازیگوشی‌ها و تبلی‌هایم، شاگرد همین درس بوده‌ام.

روح تهران از حرکت جدا نیست. ریتم زندگی در این شهر، مانند ضربان نامنظم قلبی بزرگ، گاه تند می‌شود و گاه کند. وسیله و زمان حرکت در آن، از نشانه‌های طبقاتی است؛ همان‌گونه که مسیرهای عبور و توقف، زمانی مترو و موتور نشانه فرودستی بود، اما امروز بدل شده به سبک زندگی. طبقات اجتماعی در تهران نه‌فقط با محل سکونت یا درآمد، بلکه با نوع و ریتم حرکت‌شان از هم تفکیک می‌شوند.

در یک قرن گذشته، تهران بهاری از اتفاق‌ها را تجربه کرده است، از جنبش‌های فرهنگی و سیاسی تا تحولات اقتصادی و اجتماعی. اما در این چهار دهه، آنچه بیش از هر چیز بر من گذشته، «شتاب‌زدگی» این شهر بوده است؛ شهری که بی‌وقفه می‌دود، بی‌آنکه لحظه‌ای برای درنگ باقی بگذارد. با این حال، در دل همین شتاب، خیابان به من آموخت چگونه بمانم و چگونه حرکت کنم. خیابان، مهم‌ترین زنگ درسی تهران است؛ کلاسی که هر روز در آن شرکت می‌کنم. بی‌دعوت و بی‌مهرخصی،

در این خیابان‌ها، شکل‌های گوناگون همبستگی را دیده‌ام؛ از سکوت‌های بی‌نام در ترافیک تا لحظه‌های اضطراب در روزهای کرونا و جنگ ۱۲روزه شهری. حرکت در این موقعیت‌ها، برای من تجربه‌ای هم‌زمان تروماتیک و آموزنده بوده است. خیابان در تهران نه‌فقط محل عبور، بلکه صحنه تماشای جامعه است؛ جایی که قدرت، طبقه و زیست روزمره در کنار هم رژه می‌روند.

حرکت در تهران کارناوالی طبقاتی است. صبح‌ها و عصرها، خیابان در اختیار عموم است؛ اما پس از غروب، میدان به طبقه‌ای دیگر سپرده می‌شود. شب، شهر چهره طبقاتی‌اش را بی‌پرده نشان می‌دهد. برای دین این کارناوال باید پرسه‌زن بود، نه صرفاً رهگذار؛ باید بلد بود، باید بایستی و تماشا کنی، بی‌آنکه از ریتم شهر عقب بمانی.

تهران هنوز با همه تفاوت‌هایش، شهری برای همه ماست. در خیابان و در زیست روزمره‌اش هر طبقه سهمی دارد، هرچند نه برابر. شاید روزی این شهر یاد بگیرد آهسته‌تر نفس بکشد، تا ما نیز بتوانیم در دل حرکتش، لحظه‌ای درنگ کنیم و خودمان را دوباره بیابیم.

در تمام این سال‌ها، تهران را دوست داشته‌ام؛ با همه بی‌رحمی و مهربانی‌اش، با همه شتاب و درنگ‌هایش. او به من آموخت چگونه در حرکت بمانم، چگونه در ازدحام، خودم را پیدا کنم. و من با همه کنده‌ای و بازیگوشی‌هایم، تلاش کرده‌ام شاگردی وفادار برای این معلم باهوش و خستگی‌ناپذیر باشم.